

PÖYTÄKIRJA

Julkaisufoorumin ohjausryhmä

Aika: tiistai 22.4.2014 klo 10–13

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, sali 405

Paikalla:

Puheenjohtaja:

Kansleri Ilkka Niiniluoto (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Jäsenet:

Professori Risto Heiskala (Tampereen yliopisto)

Sovellussuunnittelija Jyrki Ilva (Kansalliskirjasto)

Yksikön johtaja Susan Linko (Suomen Akatemia)

Rehtori Matti Manninen (Suomen yliopistot UNIFI)

Professori Kaisa Miettinen (Jyväskylän yliopisto)

Professori Tiina Onikki-Rantajääskö (Helsingin yliopisto)

Opetusneuvos Olli Poropudas (opetus- ja kulttuuriministeriö)

Kehityspäällikkö Tuija Raaska (CSC - Tieteen tietotekniikan keskus)

Professori Heimo Saarikko (Helsingin yliopisto)

Professori Timo Tokola (Itä-Suomen yliopisto)

Ylikirjastonhoitaja Kimmo Tuominen (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto)

Sihteeristö:

Suunnittelija Janne Pölönen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Suunnittelija Anna-Sofia Ruth (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja, Lea Ryyänen-Karjalainen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja Leena Treuthardt (Suomen yliopistot UNIFI)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.04.

2. Ilmoitusasiat

- Lea Ryyänen-Karjalainen (TSV) ja Leena Treuthardt (UNIFI) sihteeristöön Aura Korppi-Tommolan ja Liisa Savusen tilalle.
- Julkaisufoorumi on perustanut yliopistojen julkaisutiedonkeruun yhteyshenkilöille tarkoitetun sähköpostilistan, jolla tiedotetaan Julkaisufoorumin tasoluokituksiin tehdyistä muutoksista. Listalle voi liittyä lähettämällä viestin osoitteeseen julkaisufoorumi@tsv.fi.
- Ylitarkastaja Jukka Haapamäki (OKM) on kutsunut koolle epävirallisen työryhmän käymään lävitse ministeriön julkaisutiedonkeruun julkaisutyyppejä (A-E) ja julkaisutyyppeiden määrityksiä. Ajatuksena on pohtia, miten käytössä olevat julkaisutyypit vastaavat tiedonkeruun tarpeita, ja miten julkaisutyyppeiden ohjeistusta voisi parantaa. Lopullinen vastuu julkaisutyypiluokituksesta säilyy OKM:llä.
- Jyrki Ilva ja TSV:n julkaisupäällikkö Johanna Lilja valmistelevat selvitystä kotimaisten tieteellisten lehtien ja avoimen julkaisemisen mahdollisista rahoitusmalleista. Ohjausryhmälle on lähetetty alustava luonnos raportista, joka on kommentoitavana ATT-työryhmällä ja lähtee korjattuna hankesuunnitelman kanssa lausuntokierrokselle toukokuussa.

3. Rahoitusmallin uudistaminen

OKM:n asettama työryhmä on julkaissut ehdotuksen yliopistojen rahoitusmallin tarkistamiseksi vuodesta 2015 alkaen. Raportti sisältää useita Julkaisufoorumia koskevia ehdotuksia (yhteenveto liite 1, kohta 1), joista mm. yliopistot ovat voineet lausua näkemyksensä (OKM:n saamat lausunnot lähetettiin tiedoksi ohjausryhmälle ennen kokousta). Ministeriö viimeistelee lausuntojen pohjalta rahoitusmallia koskevan asetusesityksen, joka lähtee vielä kevään aikana lausuntokierrokselle.

Keskustelu:

- Todettiin, että teknillisten yliopistojen näkökulmasta siirtymäkausi on ymmärrettävä. 2017 jälkeen konferenssijulkaiseminen voi vähetä, jos malli ei sitä arvosta. Vaarana kuitenkin on että toivottua laatuun kannustavaa ohjausvaikutusta ei saavuteta, etenkin jos siirtymäkausi muodostuu pitkäksi. Ministeriön tulisi antaa selkeät ohjeet minkä vuoden luokitusta sovelletaan minkä vuoden julkaisuihin.
- Osittamatta jättäminen kannustaa erityisesti yliopistojen väliseen yhteistyöhön, eli lisäämään julkaisuihin eri yliopistojen tekijöitä. Tämä tavoite on etenkin ihmistieteiden näkökulmasta osin keinotekoinen, koska kirjoittajien tai organisaatioiden suuri lukumäärä ei välttämättä paranna tutkimuksen ja julkaisun laatua. Ehdotuksessa saavat pienemmän painoarvon korkeatasoiset julkaisut, joissa on vain yksi tekijä, mikä on etenkin humanistisille aloille tyyppillistä. Tiedepoliittisesta näkökulmasta työryhmän ehdotus siirtää rahoitusta ihmistieteistä lääke- ja terveystieteisiin, jos rahoitusmallia käytetään yliopistojen sisäisen rahanjaon perusteena. Mutta myös yliopistojen välisessä rahanjaossa ehdotus suosii yliopistoja, joilla on lääketieteellinen tiedekunta. Toisaalta malli on laaja kokonaisuus, jossa eri osatekijät tukevat eri aloja.
- UNIFI:lla on tärkeä rooli siinä, että rahoitusmallin siirtymistä yliopistojen sisäiseen rahanjakoon seurataan.
- Todettiin, että työryhmän ehdotuksen mukaisesti Julkaisufoorumin päivitysrytmi voidaan sovittaa yliopistojen rahoituskausien mukaiseen neljän vuoden sykliin.
- Yliopistojen lausunnoissa toivottiin Julkaisufoorumilta läpinäkyvyyttä ja selkeyttä toiminnassa. Tätä voidaan parantaa lisäämällä tiedotusta ja yhteydenpitoa yliopistoihin. Lisäksi panelisteja rohkaistaan entistä enemmän kartoittamaan tiedeyhteisön näkemyksiä omien verkostojensa kautta.
- Keväällä 2012 järjestettiin Julkaisufoorumi-seminaari tiedeyhteisön ja tiedehallinnon edustajille. Nyt kun luokitusta ja sen kriteereitä päivitetään, olisi tarvetta vastaavalle seminaarille.

Päätökset:

- Ryhdytään suunnittelemaan TSV:n, UNIFI:n ja OKM:n yhteistä, syksyllä 2014 tai keväällä 2015 järjestettävää tiedotusluonteista seminaaria Julkaisufoorumi-luokituksesta tiedeyhteisön ja tiedehallinnon edustajille.

4. Paneelien kokoonpanojen vahvistaminen

Osa paneeleista on katsonut tammikuun kokouksessaan tarpeelliseksi ehdottaa kokoonpanoonsa täydennysjäseniä (Liite 1, kohta 4). Sihteeristö tiedotti ohjausryhmälle täydennys ehdotuksista alustavasti 6. helmikuuta lähetetyllä sähköpostiviestillä.

Päätökset:

- Ohjausryhmä hyväksyi paneelien täydennysjäseniä koskevat ehdotukset liitteen 1 mukaisesti.
- Koska panelistien työmäärä on suuri, ohjausryhmä katsoi parhaaksi, että prof. Ilpo Vattulainen pysyy paneelissa 3, ja paneeli 11 konsultoi häntä tarpeen mukaan.

5. Täydennysarviointi

Vuonna 2014 paneelit suorittavat neljässä jaksossa vuosittaisen täydennysarvioinnin, jossa voidaan lisätä julkaisukanavia tasoluokkaan 1. Ensimmäinen täydennysarviointi valmistui arviointisivuston kautta aikataulun mukaisesti maaliskuun lopussa. Täydennysarvioinnissa oli mukana 808 foorumia. Joukossa oli sekä Julkaisufoorumin ehdotussivun kautta saatuja kanavia, että sihteeristön tunnistamia Web of Science - tietokantaan indeksoituja luokittamattomia julkaisukanavia. Paneelit hyväksyivät 419 uutta julkaisukanavaa tasoluokkaan 1.

Vuoden toista täydennysarviointia, joka päättyy toukokuun lopussa, ollaan parhaillaan käynnistämässä. Tähän arviointiin tulevat mukaan sekä Julkaisufoorumin ehdotussivun kautta saadut kanavat että yliopistojen vuoden 2013 julkaisutiedoista tunnistetut aiemmin arvioimattomat tieteelliset julkaisufoorumit.

6. Päivitysarviointi

Vuonna 2014 paneelit suorittavat kaikkien Julkaisufoorumissa tasoilla 1–3 olevien julkaisu-kanavien tasoluokkien uudelleenarvioinnin ohjausryhmän hyväksymien arviointikriteerien mukaisesti. Tärkeimpiin muutoksiin kuuluu lehtien ja sarjojen jakaminen paneelien kesken niin, että kukin foorumi esiintyy jatkossa vain yhden paneelin luettelossa. Lähtötilanteessa oli 6773 useamman kuin yhden paneelin luettelossa esiintyvää lehteä ja sarjaa. Maaliskuun kokous-kierroksen jälkeen on jäljellä 571 lehteä ja sarjaa, joiden jako paneelisiin on vielä ratkaistava puheenjohtajien kesken. Julkaisukanavien jako paneelien kesken pyritään viimeistelemään huhtikuun aikana.

Toinen tärkeä muutos on paneelien tasokiintiöiden määrittäminen lehtien ja sarjojen julkaisuvolyymien perusteella. Uusimmat julkaisuvolyymitiedot pyritään liittämään julkaisukanavatietokantaan toukokuun aikana. Tämän jälkeen panelistit voivat tehdä arviointityötä itsenäisesti arviointisivuston kautta itselleen sopivana ajankohtana. Tavoite on, että paneelit kokoontuvat syksyllä kerran loka-marraskuussa viimeistelemään luokituksensa tasoille 1, 2 ja 3. Tämän jälkeen puheenjohtajat vahvistavat yleistieteellisten kategoriaan kuuluvien lehtien ja sarjojen luokituksen, tasoluokkaan 3 hyväksyttävät lehdet ja sarjat, sekä tasoluokkaan 2 kuuluvat kirjakustantajat.

Keskustelu:

Käytiin keskustelu paneelikokouksissa esiin nousseista kysymyksistä:

A. Lehtien ja sarjojen jako paneelien kesken on saanut pääsääntöisesti myönteisen vastaanoton, vaikka kaikilla paneeleilla on omat ongelmalliset rajapintansa. Muutama paneeli on esittänyt, että osa hankalimmin määriteltävistä rajatapauksista voisi edelleen kuulua useamman kuin yhden paneelin luetteloon.

- Todettiin, että kaikilla paneeleilla on ongelmallisia rajapintoja, mutta silti voidaan pyrkiä julkaisusarjojen paneelijaon osalta siihen, että jokainen julkaisukanava on vain yhden paneelin luettelossa.

B. Kun kaikki paneelit ovat saaneet luokituksen valmiiksi syksyn kokouksessaan, on toivottu listausta toisille paneeleille siirrettyistä foorumeista joiden tasoluokkaa on laskettu. Tarvittaessa voitaisiin vielä ”pelastaa” tärkeä lehti, joka ei ole saanut riittävästi arvostusta toisessa paneelissa. Tällainen listaus voitaisiin toimittaa kaikille paneeleille.

- Rajapintalehtien luokituksen tarkistelu tai kanavien siirto paneelien saatua oman arviointinsa valmiiksi ei ole tarpeellista. Panelistit voivat kommunikoida keskenään arviointiprosessin aikana ja esittää Julkaisufoorumin ehdotussivun kautta tasoluokitus ehdotuksia myös toisten paneelien luetteloihin kuuluvien kanavien osalta.

C. Luonnon- ja lääketieteiden aloilla, joilla julkaisu toiminta keskittyy voimakkaasti suuriin kansainvälisiin lehtiin, paneelit ovat esittäneet huolensa julkaisuvolyymipohjaisen luokittelun vaikutuksista pienten erikoisalojen lehtien asemaan luokituksessa (fysiikan paneelin puheenjohtajan Paula Eerolan kommentit toimitettu tiedoksi ohjausryhmälle). Yksi keino lieventää julkaisuvolyymin vaikutusta suurimpien lehtien kohdalla olisi päättää, että lehden/sarjan julkaisuvolyymiksi lasketaan maksimissaan esim. 2500 julkaisua, vaikka todellinen julkaisumäärä olisi suurempi. Toinen vaihtoehto olisi määrittää lehdille ja sarjoille absoluuttisten julkaisumäärien sijasta karkeammat kokoluokat volyymin mukaan (esim. 0-99 artikkelia = kokoluokka 1, 100–199 artikkelia = kokoluokka 2, ..., 2400–2499 artikkelia = kokoluokka 25). Tällöin voitaisiin määrittää, että suurin kokoluokka on esim. 25, vaikka lehden julkaisuvolyymi olisi suurempi kuin 2500 artikkelia vuodessa. Näin suurimpaan luokkaan kuuluva lehti veisi tason 2 kiintiötä enintään 25 kertaa enemmän kuin pienimpään kokoluokkaan kuuluva lehti. Tämä menettely helpottaisi myös julkaisuvolyymitietojen tuottamista niille julkaisukanaville, joille tietoja ei saada kansainvälisistä viitetietokannoista (etenkin konferenssit ja kotimaiset julkaisusarjat).

- Rahoitusmallityöryhmän raportti ja sitä koskevat lausunnot korostavat, että luokituksen tulee kohdella eri tieteenaloja tasapuolisesti. Tasojen kiintiöiden laskeminen julkaisuvolyymin perusteella juuri tasoittaa eri tieteenalojen välisiä eroja tasoluokkiin 2 ja 3 sijoittuvien julkaisujen osalta.
- Myös muilla tieteenaloilla kuin fysiikassa tai luonnon- ja lääketieteissä kapeampien erikoisalojen foorumit jäävät tasoluokkaan 1 ja tasoluokkiin 2 ja 3 luokitellaan laaja-alaisempia yleislehtiä. Tiedettä vievät eteenpäin tutkimustulokset, jotka ovat yleisesti kiinnostavia, ja tällaiset tulokset pyritään saattamaan mahdollisimman laajan lukijakunnan tietoon.
- Luokitus voi suosia konservatiivisia julkaisuratkaisuja, mutta yliopistot voivat itse tukea ”riskien ottamista” tutkimusaiheiden ja julkaisukanavien valinnassa.
- Katsottiin parhaaksi, että julkaisuvolyymi lasketaan julkaisujen todellisen lukumäärän perusteella. Ei siis ole tarpeellista muuttaa paneelien tasojen kiintiöiden volyympipohjaista laskentatapaa, jonka ohjausryhmä hyväksyi kokouksessaan 1.10.2013.

D. Tasojen kiintiöiden laskennassa julkaisuvolyymiksi lasketaan lehdessä ja sarjassa julkaistavien kaikkien tieteellisten artikkelien lukumäärä. Joissain paneeleissa on myös toivottu, että paneeleille tuotettaisiin tieto suomalaisten julkaisujen lukumäärästä, tai edes tieto foorumeista, joissa suomalaiset tutkijat ovat julkaisseet. Näin voitaisiin kiinnittää erityistä huomiota foorumeihin, joissa suomalaiset tutkijat julkaisevat.

- Ei tuoteta tietoa suomalaisista julkaisuista, joka voisi johtaa taktikointiin foorumien luokittelussa.

E. OKM:n rahoitusmallityöryhmä ehdottaa, että rahoitusmallissa tehdään ero tason 2 ja 3 julkaisujen välillä. Koska kirjakustantajia ei ole luokiteltu tasolle 3, ei ole edes periaatteessa mahdollista julkaista tason 3 kokoomateosartikkelia tai erillisteosta. Paneelit 19 ja 20 esittävät, että olisi harkittava uudelleen tieteellisten kustantajien kärkijoukon luokittelua tasoluokkaan 3.

- Uusi tilanne, jossa rahoitusmallissa tehdään ero tasoluokkiin 2 ja 3 sijoittuvien julkaisujen välillä, antaa aihetta harkita uudelleen kirjakustantajien luokittelua tasoluokkaan 3. Todettiin, että pitää olla mahdollista julkaista myös tason 3 kokoomateosartikkeleita ja erillisteoksia.
- Kirjakustantajien luokittelun ongelma on julkaisu toiminnan laaja-alaisuus, johon voi kuulua nimekkeitä yleistajuisista kirjoista tieteellisiin vertaisarvioituihin kirjoihin. Olisi selkeintä luokitella tasolle 3 vain tiettyjä kustantajien parhaita tieteellisiä kirjasarjoja. Ongelma on, että suurilla kansainvälisillä kirjakustantajilla voi olla tuhansia kirjasarjoja, joista vain osalla on ISSN-tunnus. Tästä syystä luokittelu on tehtävä kirjakustantajan, eikä kirjasarjojen, tasolla. Tieteellisten vertaisarvioitujen kirjojen erottaminen ammatillisista ja yleistajuisista kirjoista on ensisijaisesti OKM:n tiedonkeruussa tapahtuvan julkaisutyyppiluokittelun tehtävä.
- Todettiin, että tasoluokkaan 3 voidaan luokitella rajattu joukko tasokkaimpia kansainvälisiä kirjakustantajia paneelien puheenjohtajien konsensus päätöksellä.

Päätökset:

- Laaditaan kriteerit, joiden perusteella pieni kärkijoukko kansainvälisiä kirjakustantajia voidaan hyväksyä tasolle 3.

7. Suomen- ja ruotsinkielisten foorumien luokittelu tasolle 2

Ihmistieteiden paneelit 14 sekä 16–23 ovat tehneet ohjausryhmälle esityksen aloista, joilla on perusteltua tuottaa ja julkaista uutta tieteellistä tietoa kotimaisilla kielillä. Samalla on myös listattu varteenotettavimpia ehdokkaita tasolle 2 (paneelien esitykset: liite 1, kohta 5). Ihmistieteiden paneelien puheenjohtajat valitsevat ohjausryhmän hyväksymiltä aloilta kriteerit täyttävät johtavat suomen- ja ruotsinkieliset julkaisukanavat tasolle 2 konsensuspäätöksellä kokouksessaan 13. toukokuuta.

Keskustelu:

- Todettiin, että tasolle 2 voidaan hyväksyä foorumeita, joissa julkaistavalla tutkimuksella on vahva kansallinen fokus, koska tällöin tutkimuksen korkea laatu ei välttämättä takaa mahdollisuutta julkaista kansainvälisellä foorumilla.
- Tasoluokkaan 2 hyväksyttävillä suomen- ja ruotsinkielisillä foorumeilla on oltava korkeatasoinen ja säännöllinen laadunarviointimenettely. Puheenjohtajien on mahdollisuuksien mukaan syytä kiinnittää huomiota hylkäysprosenttiin.
- Tutkijoilla pitää olla mahdollisuus julkaista tason 2 julkaisukanavissa kirjoittaessaan kotimaisilla kielillä, mutta on oltava erittäin tiukka linja siinä, mitä suomen- tai ruotsinkielisiä foorumeita hyväksytään tasolle 2. On kiinnitettävä huomiota luokituksen vertailukelpoisuuteen ulkomaisten ja kotimaisten kanavien välillä.

Päätökset:

- Ohjausryhmä hyväksyy liitteen 1 mukaisesti paneelien esitykset aloista, joilla puheenjohtajien on perusteltua harkita johtavien suomen- ja ruotsinkielisten foorumien luokittelua tasolle 2. Ohjausryhmä pidättää kuitenkin itsellään oikeuden tarkistaa ihmistieteiden paneelien puheenjohtajien tekemät päätökset seuraavassa kokouksessaan.

8. Julkaisufoorumi-luokituksen käytön periaatteet

Edellisessä kokouksessa päätettiin, että huhtikuun kokouksessa otetaan Julkaisufoorumi-luokituksen käyttöperiaatteet uudelleen keskusteluun ja tarkistetaan käyttöohje, joka lähetetään UNIFI:lle tiedoksi.

Päätökset:

- Jätetään käyttöohjeen tarkistus syksyn kokoukseen, jolloin OKM:n rahoitusmallin lopullinen muoto on tiedossa.

9. Seuraavan kokouksen ajankohta

Sovittiin, että seuraava kokous järjestetään ma 8.9.2014 klo 13–16 (tai klo 11–14 mikäli TSV:n hallituksen kokous siirtyy). Kellonaika vahvistetaan myöhemmin.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.25.

Toimeksi saaneena,
Janne Pölönen
Suunnittelija, Julkaisufoorumi
Puh. (09) 2286 9246 tai (044) 346 9491

Sähköposti: janne.polonen@tsv.fi
Tieteellisten seurain valtuuskunta
Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki

LIITE 1

LIITTEEN 1 SISÄLTÖ

1. RAHOITUSMALLITYÖRYHMÄN EHDOTUKSET
2. OSITUSTA KOSKEVA OLLI POROPUTAAN KOMMENTTIPAPERI
3. KONFERENSSIEN LUOKITTELUA KOSKEVAN KOKOUKSEN MUISTIO
4. PANEELIEN TÄYDENNYSJÄSENET
5. SUOMEN- JA RUOTSINKIELISTEN FOORUMIEN LUOKITTELU TASOLLE 2

1. RAHOITUSMALLITYÖRYHMÄN EHDOTUKSET

OKM:n asettama työryhmä on julkaissut ehdotuksen yliopistojen rahoitusmallin tarkistamiseksi vuodesta 2015 alkaen: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2014/yo_rahoytismallin_tarkistaminen.html?lang=fi.

Raportti sisältää seuraavia Julkaisufoorumia koskevia ehdotuksia:

1) Työryhmä esittää, että julkaisujen laskennan perusteella määräytyvä rahoitus laskettaisiin yhdessä 13 % kokonaisuudessa

2) Vertaisarvioitujen tieteellisten julkaisujen (A1-4 ja C1) julkaisufoorumin mukaisten tasoluokkien kertoimet:

Vuosina 2015-2016

	Jufo 2 ja 3	Jufo 1	Muut
Vertaisarvioidut artikkelit	3	1,5	1
Tieteelliset erillisteokset	12	6	4
Muut artikkelit	0,1	0,1	0,1
Muut erillisteokset	0,4	0,4	0,4

Ja vuodesta 2017 alkaen

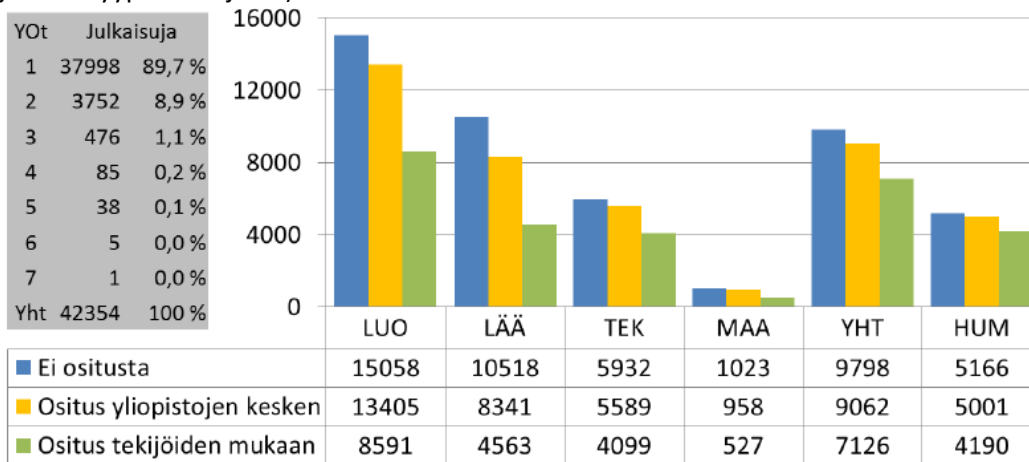
	Jufo 3	Jufo 2	Jufo 1	Muut
Vertaisarvioidut artikkelit	4	3	1	0,1
Tieteelliset erillisteokset	16	12	4	0,4
Muut artikkelit	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut erillisteokset	0,4	0,4	0,4	0,4

- Huomattava osa konferenssiartikkeleista jää tasojen 1-3 ulkopuolelle, joten siirtymäkauden tarkoitus on lieventää tästä aiheutuvia muutoksia yliopistojen väliseen rahanjakoon. Uutena elementtinä malliin työryhmä ehdottaa, että 2017 alkaen Jufo-luokan 3 vertaisarvioidut artikkelit lasketaan suuremmalla kertoimella kuin Jufo-luokan 2 vertaisarvioidut artikkelit. Tämä poikkeaa alkuperäisestä ajatuksesta, että rahoitusmallissa ei tehdä eroa tasojen 2 ja 3 välillä.

3) Työryhmä esittää, että Julkaisut -rahoitustekijän tilastojen 3-vuotiset keskiarvotiedot päivitetään vuosittain uusimmilla saatavilla tilastotiedoilla. Laskennassa huomioon otettavien viimeisten kolmen vuoden julkaisujen julkaisufoorumin mukaisia tasoluokkia esitetään päivitettäväksi vuosittain Julkaisufoorumin paneelien tekemien täydennysarviointien pohjalta. Rahoitustekijän 3-vuotisen keskiarvon laskennassa otetaan aina huomioon kunkin julkaisun viimeisin tasoluokitus.

4) Työryhmä ehdottaa, että julkaisujen osittamista ei otettaisi käyttöön julkaisut -rahoitustekijän laskennassa vuodesta 2015 alkaen yhteistyön ja yhteisjulkaisemisen kannustamiseksi.

- tämä on ongelmallista tutkijoiden ja tieteenalojen tasapuolisen kohtelun näkökulmasta, koska ositus vaikuttaa merkittävästi eri päätieteenalojen tuottamien Jufo-luokkiin 1-3 laskettavien tieteellisten julkaisujen lukumäärään (OKM:n tiedonkeruussa 2011 ja 2012 raportoidut julkaisutyyppit A1-4 ja C1):

- Tämän liitteen kohdassa 2 on Olli Poroputaan kommenttipaperi, jossa käsitellään ositusta.

5) Työryhmä ehdottaa, että julkaisulaskennassa monografiakerroin säilyisi voimassa olevan rahoitusmallin tasolla ollen 4 siten, että luvussa 4.3.2. esitetyt pisteytykset kerrottaisiin monografioita laskettaessa neljällä.

6) Työryhmä ehdottaa, että TSV tiedeyhteisön edustajana selvittää julkaisufoorumien mukaisen tasoluokittelun kehittämistä siten, että luokittelu huomioisi paremmin alakohtaisten julkaisukäytäntöjen monimuotoisuuden.

- Yliopistojen vuosien 2011-2012 vertaisarvioituista konferenssiartikkeleista 61%, ja vastaavasti julkaisufoorumeina luokitelluista konferensseista 59%, jää tason 1 ulkopuolelle:

2011-2012 JULKAISUT	Julkaisufoorumi tasoluokka			Julkaisufoorumi tasoluokka		
	3 ja 2	1	0	3 ja 2	1	0
Julkaisutyyppi						
Lehtiartikkelit	15749	14062	1307	51 %	45 %	4 %
Kokoomateosartikkelit ja erillisteokset	2512	2702	2090	34 %	37 %	29 %
Konferenssiartikkelit	193	3350	5530	2 %	37 %	61 %

2013 JUFO-LUOKITUS	Julkaisufoorumi tasoluokka			Julkaisufoorumi tasoluokka		
	3 ja 2	1	0	3 ja 2	1	0
Julkaisufoorumi						
Lehti/sarja	4162	16270	1637	19 %	74 %	7 %
Kirjakustantaja	130	1142	720	7 %	57 %	36 %
Konferenssi	42	1059	1587	2 %	39 %	59 %

- 6.3. klo 10-13 järjestettiin erityisesti konferenssipainotteisten paneelialojen puheenjohtajille kokous, jossa käsiteltiin konferenssien luokittelua (kokouksen muistio tämän liitteen kohdassa 3, s. 6-10). Paneelit ovat maaliskuun kokouksessaan keskustelleet mm. konferenssien luokittelusta.

7) Työryhmä ehdottaa, että vuodesta 2015 alkaen vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset (julkaisuluokka B), toimitetut kirjat ja julkaisut (C2), ammattiyhteisölle suunnatut julkaisut (D) sekä suurelle yleisölle suunnatut julkaisut (E) pisteytettäisiin rahoituslaskennassa kertoimella 0,1 riippumatta em. julkaisujen julkaisufoorumien mukaisesta tasoluokasta.

8) Työryhmä ehdottaa, että julkaisufoorumiin mahdollisesti tehtävät merkittävät tasoluokitteluun tai sisältöön liittyvät muutokset tehtäisiin tulevaisuudessa korkeakoulujen rahoituskautta vastaavalla nelivuotisella syklillä siten, että muutokset on mahdollista ottaa huomioon korkeakoulujen sopimuskauden resurssienjaon perusteissa.

- Ohjausryhmän, paneelien ja päivitysarviointien osalta on mahdollista siirtyä nelivuotiseen sykliin niin, että kaikkien tasoluokkien päivitysarviointi valmistuu sopivasti suhteessa korkeakoulujen rahoituskauden alkuun. Julkaisuvolyymiin siirtymisen jälkeen yhtä merkittäviä muutoksia luokituskriteereihin on tuskin odotettavissa.

9) Työryhmä ehdottaa, että opetus- ja kulttuuriministeriö velvoittaa Tieteellisten seurain valtuuskunnan läpinäkyvyyteen päätöksenteossaan. TSV:n ja ministeriön tulee sopia menettelyistä, jotka varmistavat tietoaineistojen toimittamisen ja sen, että rahoituksen perusteena olevien luokittelujen muutokset ja niihin liittyvät päätökset tehdään rahoituslaskennan kannalta oikea-aikaisesti. Keskeistä on myös yliopistojen informointi siten, että ne voivat huomioida mahdolliset luokittelumuutokset julkaisukäytänteissään.

- päätöksenteon läpinäkyvyys: Tässä ilmeisesti viitataan sekä ohjausryhmän että paneelien päätöksenteon läpinäkyvyyteen. Ohjausryhmän kokousten pöytäkirjat ovat avoimesti ladattavissa Julkaisufoorumin verkkosivulta. Paneeleita kannustetaan konsultoimaan taustayhteisöjä.
- päätöksenteon/muutosten syklitys: kuten edellisessä kohdassa todettiin, voidaan sykli sovittaa korkeakoulujen rahoituskauteen
- Tietoaineistojen toimitus voi viitata täydennysarviointin aikatauluun erityisesti yliopistojen edellisen vuoden julkaisujen osalta. Täydennysarviointin aikataulua on jo päätetty nopeuttaa niin, että jos saamme edellisen vuoden julkaisutiedot ministeriöstä/CSC:ltä maaliskuussa, Jufo-luokat tiedetään myös aiemmin luokittamattomilla foorumeilla ilmestyneiden julkaisujen osalta jo toukokuun lopussa.
- Yliopistojen informoiminen: tässä kaikki Julkaisufoorumin toimintaan konkreettisesti osallistuvat (ohjausryhmän ja sihteeristön sekä paneelien jäsenet) voivat tehostaa tiedottamista edustamiensa yhteisöjen ja organisaatioiden suuntaan.

2. OSITUSTA KOSKEVA OLLI POROPUTAAN KOMMENTTIPAPERI

Kommentti yliopistojen rahoitusmallityöryhmän raporttiin¹

13.2.2014

Olli Poropudas

OKM/KTPO

Tieteenalojen julkaisukäytännöt vaihtelevat siten, että joillakin aloilla julkaisut ovat yhden tai kahden kirjoittajan laatimia, kun taas toisilla aloilla ne ovat lukuisten tekijöiden yhteisjulkaisuja. Nykyisessä rahoitusmallissa ei julkaisupisteitä ositeta, vaan jokainen yliopisto saa lukea yhteisjulkaisun itselleen. Se tarkoittaa, että sama julkaisu saa rahoitusta julkaisun laatimiseen osallistuneiden yliopistojen luvun mukaan.

Rahoitusmallityöryhmä esittää, että yhteisjulkaisujen osittamista ei otettaisi käyttöön julkaisut – rahoitustekijän laskennassa vuodesta 2015 alkaen, – ei tekijöiden eikä myöskään yliopistojen mukaan. Työryhmä perustelee kantaansa sillä, että ositus alentaisi yhteisjulkaisemisen kannustavuutta sekä sillä, että tilastointiin liittyy vielä epäluotettavuutta.

Työryhmällä ei ole ollut käytettävissään tammikuussa 2014 julkaistua Århusin yliopiston laatimaa raporttia, jossa arvioitiin Norjan julkaisufoorumijärjestelmän toimintaa. Se lienee kiinnostava juuri osituskysymyksen kannalta, koska Norjassa on ollut julkaisufoorumijärjestelmä vuodesta 2004 lähtien ja siinä on käytetty tekijän mukaista ositusta. Raportin mukaan Norjassa ei ole ollut rahoitusmallityöryhmän pelkäämää julkaisuyhteistyön laskua. Päinvastoin sekä kansallisen että kansainvälisen yhteistyöjulkaisemisen osuudet ovat kasvaneet tasaisesti koko 2000-luvun eikä julkaisufoorumijärjestelmän käyttö ole hidastanut yhteisjulkaisemisen suosion kasvua (taulukko 1).

Julkaisutyyppi	Vuosi	
	2004	2010
Kansalliset yhteistyöjulkaisut	36 %	39 %
Kansainväliset yhteistyöjulkaisut	30 %	34 %

Lähde: Aarhus Universitet 2014, 48.

Taulukko 1. Kansallisten ja kansainvälisten yhteisjulkaisujen osuus Norjan tieteellisten julkaisujen kokonaismäärästä 2004 ja 2010, %.

Toinen huomio liittyy julkaisupisteiden ja tutkimusresurssien väliseen vastaavuuteen. Kuten taulukko 2 osoittaa, Norjan järjestelmä on toiminut tavoitteeksi asetetun tieteenalan neutraaliuden mukaisesti. Julkaisupisteet ja henkilötyövuoden jakautuvat melko tasaisesti tieteenalojen välillä.

	Humanistiset tieteet	Yhteiskuntatiede	Matemat./luonnont.	Tekniikka	Lääke- ja terveyst.
Julkaisupisteet	13 %	19 %	22 %	11 %	35 %
Henkilötyövuodet	12 %	26 %	19 %	16 %	33 %

Lähde: Aarhus Universitet 2014, 37.

Taulukko 2. Norjan julkaisupisteiden ja tutkimustyövuosien jakauma 2011, %.

¹ OKM 2014.

Rahoitusmallityöryhmän osittamiseen liittyvä ehdotus johtaa toisenlaiseen lopputulokseen, kuten taulukko 3 esittää. Osittamatta jättäminen suosii kovasti lääke- ja terveystieteitä lähinnä yhteiskunta- ja humanististen tieteiden kustannuksella. Mikäli ositusta ei tehdä, lääke- ja terveystieteet saavat resurssiaan paljon suuremman osuuden julkaisupisteistä ja niiden yliopistoille tuomasta rahoituksesta.² Ja huolimatta päinvastaisesta julkilausutusta tavoitteesta, OKM:n rahanjakomalli tuntuu siirtyvän monesti lähes sellaisenaan yliopistojen sisäisiin rahanjakomalleihin. Tällöin rahoitusnalli ei enää toimi tieteenalaneutraalisti, vaan muodostuu kannanotoksi joidenkin tieteenalojen puolesta joitakin toisia vastaan. Osittamatta jättämisen tuottama siirtymä lääke- ja terveystieteen hyväksi on luokkaa kuusi milj. euroa (13 %) verrattuna siihen, että ositus tehtäisiin yliopistojen kesken ja 26 milj. euroa (40 %) verrattuna tilanteeseen, että ositus tehtäisiin tekijöiden kesken.

Tieteenala	Julkaisupisteet 2012, ositus 1)			Resurssit		
	Ei ositusta	Yliopistojen kesken	Tekijöiden kesken	Tutk. hlökunta 2)	Tutk.työvuodet 2)	Tutk.menot 3)
Luonnontieteet	32 %	32 %	31 %	30 %	29 %	29 %
Tekniikka	7 %	8 %	8 %	19 %	19 %	18 %
Lääke- ja terveystieteet	27 %	24 %	19 %	16 %	20 %	20 %
Maa- ja metsätieteet	2 %	2 %	2 %	3 %	3 %	3 %
Yhteiskuntatiede	19 %	20 %	23 %	20 %	21 %	22 %
Humanistiset tieteet	13 %	14 %	17 %	11 %	8 %	8 %

1) Laskelmassa ei ole otettu jufo-0 eikä suurelle yleisölle tarkoitettuja ja ammattijulkaisuja.

2) Yliopistojen tutkimushenkilökunta

3) Tiedot koskevat kaikkia korkeakouluja, ml. ammattikorkeakoulut.

Lähteet: Poropudas&Pölönen 2013, Tilastokeskus, Tutkimus- ja kehittämistoiminta.

Taulukko 3. Julkaisupisteiden ja resurssien jakauma vuonna 2012, %.

Mitä sitten tulee tilastotietojen luotettavuuteen, on totta, että tekijäkohtaiset tiedot eivät ole niin luotettavia kuin organisaatiokohtaiset tiedot. On kuitenkin muistettava, että juuri koskaan tilastotiedot eivät ole sataprosenttisen luotettavia ja että paljon suurempia päätöksiä on tehty heikommallakin tilastopohjalla. Joka tapauksessa organisaatiokohtaiset tiedot ovat luotettavia ja antavat kyllä vankan pohjan julkaisujen osittamiselle.

Lähteet

Vahvemmat kannusteet koulutuksen ja tutkimuksen laadun vahvistamiselle. Ehdotus yliopistojen rahoitusmallin tarkistamiseksi vuodesta 2015 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:7.

Evaluering af den norske publiceringsindikator. Dansk center for forskningsanalyse. Aarhus Universitet. Januar 2014.

Poropudas, Olli & Pölönen, Janne. Julkaisut yliopistojen rahoitusmallissa 2013–2016. 29.10.2013.

² Toinen huomio liittyy tekniikan osuuden resurssija selvästi pienempään osuuteen.

Rahoitusmallityöryhmän ehdotus jufo-0-luokan julkaisujen pisteyttämisestä kompensoi tekniikan vajetta.

3. KONFERENSSIEN LUOKITTELUA KOSKEVAN KOKOUKSEN MUISTIO

Kokous konferenssien luokittelusta Julkaisuforumissa

Aika: ti 6.3. klo 10–13

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki, Sali 401

Osallistujat:

Ukkonen Esko (pj, paneeli 2: Tietojenkäsittely ja informaatiotieteet)

Koskinen Hannu (paneeli 3: Fysiikka)

Aki Mikkola (pj, paneeli 8: Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, kone- ja valmistustekniikka)

Jarmo Partanen (vpj, paneeli 9: Sähkö- ja automaatiotekniikka, tieto- ja tietoliikennetekniikka)

Outi Krause (pj, paneeli 10: Teknillinen kemia, materiaalitekniikka ja ympäristötekniikka)

Pirjo Nuutila (pj, paneeli 12: Kliiniset lääketieteet I)

Hannu Vartiainen (pj, paneeli 16: Taloustieteet)

Haapamäki, Jukka, OKM (julkaisutiedonkeruu)

Ruth Anna-Sofia, TSV

Pölonen Janne TSV, sihteeri

Kokouksen tausta

Julkaisuforumien luokittelussa konferenssit ovat osoittautuneet erityisen ongelmalliseksi ryhmäksi, koska tason 1 kriteeriksi asetettujen laadunarviointia koskevien vaatimusten täytyminen on usein hankala varmistaa ja konferenssien merkitys tieteellisinä julkaisukanavina vaihtelee paneeliloittain. Suhteellisen suuri osa Julkaisuforumissa arvioiduista konferensseista ei ole saanut tason 1 luokitusta. Vastaavasti OKM:n asettama rahoitusmallityöryhmä on kiinnittänyt huomiota yliopistojen raportoimien vertaisarvioitujen konferenssiartikkelien heikkoon asemaan rahoitusmallissa.

Tietojenkäsittely ja informaatiotieteet paneelin 2 puheenjohtajan Esko Ukkosen kanssa tammikuussa 2014 käydyssä keskustelussa sovittiin, että Julkaisuforumin sihteeri pyrki järjestämään konferenssien luokittelua käsittelevän kokouksen. Tarkoituksena oli keskustella konferenssien tiilanteesta ja hakea yhteistä linjaa konferenssien luokitteluun. Konferenssipainotteisten paneelien 2, 8, 9, 10 ja 16 puheenjohtajat sopivat ajankohdaksi 6.3. klo 10–13, minkä jälkeen kutsu lähetettiin myös muiden paneelien puheenjohtajille. Kokoukseen kutsuttiin myös Jukka Haapamäki, joka ministeriössä vastaa julkaisutiedonkeruusta.

1. Kokouksen avaus

Sihteeri avasi kokouksen klo 10.05. Osallistujat esittäytyivät. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Esko Ukkonen. Hyväksyttiin esityslista.

2. Konferenssit yliopistojen rahoitusmallissa

OKM:n työryhmän ehdotus rahoitusmallin uudistamiseksi vuodesta 2015 julkaistiin 10.2.2014:

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2014/yo_rahoyusmallin_tarkistaminen.html?lang=fi. Raportissa

kiinnitetään huomiota erityisesti vertaisarvioituihin konferenssiartikkeleihin, joista huomattavan suuri osa jää Julkaisuforumin tasoluokkien 1-3 ulkopuolelle (taso 0).

Sihteeri esitteli rahoitusmallityöryhmän ehdottamat painokertoimet sekä tietoja vuosien 2011–2012 konferenssijulkaisujen sijoittumisen Julkaisufoorumin tasoluokkiin. Suuri osa (n. 60 %) vertaisarvioituiksi konferenssiartikkeleiksi yliopistojen julkaisutiedonkeruussa merkityistä julkaisuista, ja vastaavasti Julkaisufoorumissa luokitelluista konferensseista, jää tason 1 ulkopuolelle.

Käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökohtia:

- Konferenssien luokittelu Julkaisufoorumissa asettaa tietojenkäsittelytieteen, tekniikan ja taloustieteen paneelialat muita heikompaan asemaan, mikä tieteenaloittaisesta profiloitumisesta johtuen voi vaikuttaa myös rahoituksen jakautumiseen yliopistojen välillä. Julkaisufoorumin kriteerien mukaisesti tasolle 1 voidaan hyväksyä vain sellaisia konferensseja, joiden julkaisemat tieteelliset artikkelit käyvät läpi koko käsikirjoitukseen (full paper) kohdistuvan vertaisarvioinnin. Tästä kriteeristä ei ole syytä tinkiä.
- Konferenssien julkaisukäytännössä on huomattavia alakohtaisia eroja – jopa paneelialojen sisällä. Erityisesti tietojenkäsittelytieteessä ja tekniikan aloilla on tieteellisiin lehtiin julkaisufoorumeina verrattavia konferensseja. Esitykset näihin konferensseihin hyväksytään koko käsikirjoitukseen kohdistuvan vertaisarvioinnin perusteella ja arvioinnin läpäisseet käsikirjoitukset julkaistaan konferenssijulkaisussa, joka edustaa tutkimustulosten julkaisemisen päätepistettä.
- Useimmilla aloilla konferenssiesitykset/julkaisut tyypillisesti edustavat tutkimustulosten julkaisemiseen liittyvää välivaihetta. Esitykset konferenssiin hyväksytään abstraktiin kohdistuvan arvioinnin perusteella. Varsinainen tieteellinen julkaisu tapahtuu jollain toisella foorumilla, tieteellisessä lehdessä tai kirjakustantajalla, joka suorittaa julkaistavan artikkelin koko käsikirjoitukseen kohdistuvan vertaisarvioinnin. On ongelmallista jos lasketaan yhtä suurella painoarvolla sekä lopulliset julkaisut (lehti- tai kokoomateosartikkelit) että välivaiheet (konferenssijulkaisut).

3. Konferenssit OKM:n julkaisutiedonkeruussa

Konferenssien osalta lopputulokseen vaikuttavat sekä julkaisutiedonkeruun vertaisarvioitajan konferenssiartikkeleita koskevat määrittelyt että konferenssien luokittelu Julkaisufoorumissa. Vallitsee ilmeisesti ristiriitaa sen välillä, mitä julkaisuja tutkijat merkitsevät OKM:n tiedonkeruussa vertaisarvioituina konferenssiartikkeleina ja kuinka paneelit arvostavat kyseisiä konferensseja tieteellisinä julkaisufoorumeina. Jukka Haapamäki esitteli OKM:n tiedonkeruiden käsikirjan määritelmän julkaisutyypille A4 eli vertaisarvioitu artikkeli konferenssijulkaisussa (Liite A).

Käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökohtia:

- OKM:n käsikirjan määritelmä julkaisutyypille vertaisarvioitu artikkeli konferenssijulkaisussa (A4) on laadunarvioinnin osalta hyvä ja vastaa Julkaisufoorumin tasoluokittelun kriteereitä. On kuitenkin täsmennettävä, että tasokkaisuun konferensseihin haetaan koko käsikirjoituksella, joka on olemassa ennen konferenssia eikä synny vasta tulosten esittelyn jälkeen.
- Suurempi haaste näyttää liittyvän siihen, kuinka hyvin yliopistojen julkaisutiedonkeruussa voidaan noudattaa OKM:n käsikirjan määritelmiä, kun julkaisujen julkaisutyypin määrittämiseen osallistuu suuri joukko ihmisiä tutkijoista kirjaston henkilökuntaan.
- Vaikka julkaisutiedonkeruu ja julkaisutyypin määrittely keskitettäisiin yliopistoissa kirjastoalan asiantuntijoille, ei ole selvää kuinka voidaan selvittää mitkä julkaisut ovat käyneet läpi vertaisarvioinnin. Julkaisun tekijöiltä voitaisiin vaatia näyttöä vertaisarvioinnista, eli julkaisusta vastaavan toimittajan lähettämät arvioijien lausunnot tai kooste lausunnoista. Kotimaisten julkaisujen osalta tilannetta voi parantaa TSV:n kehittämä tunnus vertaisarvioituille julkaisuille.
- Yksi mahdollinen ratkaisu voisi olla, että A4 luokkaan (vertaisarvioitu artikkeli konferenssijulkaisussa) hyväksyttäisiin vain ne julkaisut, jotka ovat ilmestyneet Jufon tasoilla 1-3 olevissa konferensseissa. Tällöin tason 0 kanavissa ilmestyneet julkaisut merkittäisiin B-kategoriaan

(vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset). Toisaalta rahoitusmallityöryhmän esitys vuodesta 2017 alkaen rinnastaakin Jufo-tasolle 0 luokitelluissa kanavissa ilmestyneet A4-tyyppin artikkelit vertaisarvioimattomiin, ammatillisiin ja yleistajuisiin artikkeleihin, jotka on ehdotettu laskettavaksi rahoitusmallissa pienellä (0,1) painokertoimella.

- OKM on halunnut luoda luokituksen myös vertaisarvioimattomille julkaisuille, jottei syntyisi houkutusta merkitä niitä vertaisarvioitujen julkaisujen joukkoon.

4. Konferenssien luokittelu Julkaisuforumissa

Konferenssien luokittelun osalta linjan tulisi olla johdonmukainen ainakin niillä paneelialoilla, joiden tieteellisessä julkaisutoiminnassa konferensseilla on suuri merkitys. Sihteeri esitteli konferenssien jakautumista Julkaisuforumin tasoluokkiin paneelialoittain.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökohtia:

- Nykytilanne, jossa on toimittu Julkaisuforumin kriteerien mukaisesti, ei anna aihetta radikaaleihin muutoksiin konferenssien luokittelussa. Paneelit voivat vielä tarkastella ilman tasoluokkaa jääneiden konferenssien joukkoa. Mikäli joukosta löytyy Julkaisuforumin tason 1 kriteerit täyttäviä julkaisukanavia, ne voidaan nostaa tasolle 1. Ei kuitenkaan ole perusteltua ottaa konferensseja mukaan tasolle 1 löyhin kriteerein, sillä se vesittää ajatuksen laatuun kannustamisesta. Yksi Julkaisuforumin keskeisiä tavoitteita on ollut ohjata ja kannustaa tutkijoita julkaisemaan tasokkaissa julkaisukanavissa.
- Toki on myös huomioitava alojen erilaiset julkaisukulttuurit. Yhtenä lähtökohtana konferenssien luokittelulle voi pitää sitä, onko konferenssi tutkimustulosten julkaisemisen ”päätepiste” vai välivaihe ennen lehti- tai kokoomateosartikkelia. Aloilla joilla konferenssijulkaisut edustavat välivaihetta, itse konferenssien luokittelua ei edes tarvita, ja yliopistojen tiedonkeruussa julkaisut tulisi merkitä lopullisesta foorumista riippuen lehtiartikkeleiksi (A1-2) tai kokoomateosartikkeleiksi (A3).
- Nostettiin myös esiin kysymys, olisiko arviointi tarkoituksenmukaista rajoittaa sellaisiin kanaviin, joissa on julkaistu Suomessa tehtyä tutkimusta. *Julkaisuforumin arviointiohjeessa paneeleille* (17.12.2014) todetaan, että ”Julkaisuforumi-luokituksen on tarkoitus kattaa aktiivisia säännöllistä julkaisutoimintaa harjoittavia suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta keskeisiä tieteellisiä julkaisukanavia. Tämä tarkoittaa, että luokitus kattaa eri tieteenalojen johtavat ja kansainvälisesti arvostetuimmat lehdet, sarjat ja kirjakustantajat mahdollisimman laajasti, mutta eri maiden kansallisten ja paikallisten julkaisukanavien osalta voidaan luokittelua rajoittaa niihin, joissa suomalaiset tutkijat julkaisevat.” Suomalaisen tutkijoiden käyttämiä julkaisuforumeita tunnustetaan vuosittain yliopistojen OKM:lle raportoimista julkaisutiedoista.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.55.

<https://confluence.csc.fi/download/attachments/36603300/Yliopistojen+tiedonkeruiden+kasikirja+2013.PDF>

Sivut 90-91: A4 Artikkelit konferenssijulkaisussa

(Conference proceedings)

- Täyttää tieteellisen julkaisun määritelmän (määritelmä alla).
- Julkaistu säännöllisesti toistuvan tieteellisen konferenssin painetussa tai muuten julkisesti saatavilla olevassa julkaisussa. Esim. pelkästään konferenssin osallistujille jaettu julkaisu taikka ainoastaan verkossa rajoitetusti saatavilla olevat julkaisut eivät ole julkisesti saatavilla. CD-rom tai usb-muistitikku -muodossa jaettavilla julkaisuilla ISBN-tunnuksen olemassaolo tarkoittaa julkaisun julkaisuutta.
- Täydellinen kirjallinen versio konferenssi-esitelmästä (full paper), ei pelkästään abstrakti.
- Artikkelit on vertaisarvioitu koko käsikirjoituksen, ei pelkästään abstraktin perusteella.

Luokkaan sisältyvät mm.:

- Tieteellisen seminaarin kutsutuista esitelmistä tai postereista tehdyt artikkelit

Esim: Nuclear PDFs at NLO - status report and review of the EPS09 results

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0375947411001199>

Luokkaan eivät sisälly:

- Muut kuin vertaisarvioidut alkuperäisartikkelit konferenssijulkaisussa
- Konferenssiesitelmien abstraktit, laajennetut abstraktit (extended abstract), posterit tai powerpoint-esitykset
- Lyhyet tutkimuselostukset (case report) tai lyhyet katsausartikkelit (luokka B1)
- Vertaisarvioimattomat konferenssijulkaisut (luokka B3)
- Ammattiyhteisön sovellettaviksi suunnatut artikkelit, jotka eivät perustu alkuperäistutkimukseen (luokka D1)
- Artikkelit ammatillisissa konferenssijulkaisussa (luokka D3)
- Artikkelit yksittäisen (ei säännöllisesti toistuvan) konferenssin, seminaarin tai tapahtuman pohjalta tehdyssä kokoomateoksessa (luokka A3).

Esim: Li TW, Jones PA. Methylation changes in early embryonic genes in cancer [abstract].

<http://www.aacrmeetingabstracts.org/cgi/content/abstract/2006/1/7-c>

-> Abstrakti, ei täydellinen kirjallinen versio (full paper)

Sivu 20: Tieteellisen julkaisun määritelmä

Julkaisutyypiluokittelussa on käytetty termiä tieteellinen julkaisu, jolla tarkoitetaan em. ryhmään 1 kuuluvia julkaisuja. Tieteellisiä julkaisuja yhdistää seuraavien neljän ehdon täyttyminen.

1. Julkaisun täytyy tuottaa uutta tietoa. Määritelmässä sovelletaan kunkin tieteenalan vakiintuneita käytänteitä julkaisun sisältämästä uudesta tiedosta suhteessa jo olemassa oleviin julkaisuihin.
2. Julkaisu täytyy olla esitettynä muodossa joka antaa mahdollisuuden tutkimustulosten todentamiseen ja/tai niiden käyttöön uudessa tutkimuksessa. Tutkimustulosten todentaminen ei ole kaikilla aloilla yhtä oleellista. Niillä aloilla, joilla todentaminen ei ole oleellista, kiinnitetään huomiota siihen, että julkaisun avulla toiset tutkijat voivat arvioida tutkimustuloksia ja käyttää niitä omassa työssään.
3. Julkaisu ja ainakin sen bibliografisten tietojen täytyy olla kirjoitettu sellaisella kielellä ja sillä täytyy olla sellainen julkaisukanava, että se on kaikkien kiinnostuneiden tutkijoiden käytettävissä. Julkaisun kieltä arvioidaan suhteessa tieteenalaan. Joillakin aloilla suomen- tai ruotsinkielinen julkaisu saattaa olla kaikkien kiinnostuneiden tutkijoiden käytettävissä. Julkaisukanavaa täytyy arvioida sekä julkaisuhetken että tulevaisuuden valossa (erityisesti sähköisten julkaisujen osalta).
4. Julkaisun julkaisukanavalla täytyy olla arviointikäytäntö, jolla yksi tai useampi julkaisun asiaa tunteva ulkopuolinen taho arvioi julkaistavan tekstin. Julkaisukanavan täytyy noudattaa arviointikäytäntöjä

tarkastelun kohteena olevaan tekstiin. Kokoomateosten osalta myös julkaisun toimituskunta voidaan rinnastaa arvioijiin.

Tieteellisellä julkaisukanavalla tarkoitetaan julkaisukanavia, jotka ovat erikoistuneet tieteellisten tutkimustulosten julkaisuun, eli niillä on tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta, ja julkaiseminen edellyttää tieteenalan parhaiden käytäntöjen mukaista laadunarviointia, ennen kaikkea vertaisarviointia. Tieteellisillä julkaisukanavilla voidaan julkaista myös vertaisarvioimattomia julkaisuja, jotka merkitään luokkiin B1-B3.

Sivu 22-23: Konferenssijulkaisu

Konferenssijulkaisulla tarkoitetaan konferenssissa pidetyn esityksen pohjalta tehtyjä julkaisuja.

Konferenssijulkaisun julkaisija voi olla:

1. konferenssin taustalla oleva tieteellinen yhteisö tai järjestö, jolloin julkaisu julkaistaan joko,
 - a. yhteisön omassa sarjassa, jolla on ISSN, esim. IEEE/ACM International conference on software engineering, ISSN 0270-5257, tai
 - b. yhteisön tukemana, mutta ei sarjajulkaisuna, jolloin julkaisulla ei ole ISSN-numeroa, mutta on ISBN-numero, esim. "2010 7th International Conference on the European Energy Market (EEM 2010)", ISBN 978-142-446-838-6.
2. konferenssin järjestävä paikallinen host-organisaatio, esim. yliopisto. Tällöin julkaisulla on yleensä vain ISBN, esim. "Proceedings of the 9th Nordic Symposium on Building Physics", ISBN 978-952-15-2575-9.
3. ulkopuolinen taho, kuten esim. Springerin Lecture Notes in Computer Science –sarja. Ulkopuolisten kustantajien sarjoihin voidaan myös valita eri konferenssien tärkeimpiä julkaisuja. Tällöin julkaisulla on yleensä monografia- tai sarjajulkaisun ISSN.

Mikäli konferenssiesitysten pohjalta tehdyt esitykset julkaistaan muissa kuin ed. listan mukaisissa julkaisumuodoissa, ne merkitään julkaisukanavan mukaisiin julkaisutyyppeihin. Esimerkiksi yksittäisten konferenssien artikkeleista voidaan muodostaa kokoomateoksia tai lehtien erikoisnumeroita (esimerkiksi Building and Environment, Volume 45, Issue 9, 2010), joissa olevat artikkelit merkitään joko kokoomateosartikkeleiksi tai aikakauslehtiartikkeleiksi.

Konferenssijulkaisun julkaisuus määritetään samoin kuin muidenkin julkaisujen, eli julkaisun täytyy olla julkisesti saatavilla. Julkaisija on pääsääntöisesti jokin yllä olevista tahoista, pelkästään yksittäisen kirjaston aineistoissa (esim. julkaisuarkisto) tai tutkijan kotisivuilla julkisena oleva julkaisu ei ole julkisesti saatavilla. Myöskään pelkästään konferenssin osallistujille jaettu julkaisu taikka ainoastaan verkossa rajoitetusti saatavilla olevat julkaisut eivät ole julkisesti saatavilla. CD-rom tai usb-muistitikku -muodossa jaettavilla julkaisuilla ISBN-tunnuksen olemassaolo tarkoittaa julkaisun julkaisuutta.

Konferenssijulkaisuissa julkaistaan erilaajuisia julkaisuja. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedonkeruissa otetaan huomioon vain täydelliset kirjalliset versiot konferenssiesitelmistä (full paper). Full paper määritellään alalla vallitsevan käytännön mukaan, sivumäärä ei ole ainoa ratkaiseva tekijä. Konferenssiesitelmien abstrakteja, laajennettuja abstrakteja (extended abstract), postereita tai Powerpoint-esityksiä ei oteta huomioon. Luokan A4 (Vertaisarvioitu artikkeli konferenssijulkaisussa) vertaisarviointi tapahtuu koko käsikirjoituksen (full-paper), ei vain tiivistelmän (abstract) perusteella.

4. PANEELIEN TÄYDENNYSJÄSENET

Tammikuun kokouksessa paneelit tarkistivat asiantuntemuksensa kattavuuden. Paneelit luottavat ensisijaisesti taustayhteisöjen ja paneelien ulkopuolisten asiantuntijoiden konsultointiin. Osa paneeleista on kuitenkin katsonut tarpeelliseksi ehdottaa kokoonpanoonsa täydennysjäseniä (luettelo alla).

Paneeli 5 Geotieteet ja ympäristötieteet:

Geokemia: prof. Eero Hanski (OY)

Fysikaalinen ilmakehätiede: prof. Veli-Matti Kerminen (HY)

Paneeli 12 Kliiniset lääketieteet I

Onkologia: Seppo Pyrhönen (TY)

Keuhkotaudit: prof. Tarja Laitinen (TY)

Paneeli 14 Terveystieteet ja muut lääketieteet

kansanterveystiede: prof. Ossi Rahkonen (HY)

Paneeli 16 Taloustieteet

Rahoitus: prof. Jukka Pirttilän (TaY) tilalle prof. Markku Kaustia (Aalto)

Paneeli 18 Psykologia ja kasvatustieteet

Psykologia: prof. Kimmo Alho (HY)

Paneeli 19 Poliitiikan tutkimus, hallintotiede ja oikeustiede

Julkisoikeus ja ihmisoikeuskysymykset: menehtyneen prof. Pekka Lämsinevan tilalle prof. Jaakko Husa (LY)

Paneeli 20 Filosofia ja teologia

Eksegetiikka ja kirkkohistoria: dos. Virpi Mäkisen (HY) tilalle dos. Outi Lehtipuu (HY)

Paneeli 23 Historia, arkeologia ja kulttuurien tutkimus

Antropologia: yliopistonlehtori Toomas Gross (HY)

Paneeleissa 3 (Fysiikka) ja 11 (Lääketieteen tekniikka, bioteknologia ja peruslääketieteet) on käyty keskustelua rajanvedosta pehmeän aineen fysiikan ja biofysiikan lehtien osalta. Paneeli 11 on ehdottanut että lehdet ja paneelin 3 jäsen Ilpo Vattulainen siirretään paneeliin 11. Paneeli 3 on ehdottanut sähköpostikeskustelussa että lehtiä sijoitetaan sekä paneeliin 3 että 11 ja Vattulainen olisi kummankin paneelin jäsen.

5. SUOMEN- JA RUOTSINKIELISTEN FOORUMIEN LUOKITTELU TASOLLE 2

Ihmistieteiden paneelit 14 sekä 16–23 ovat maaliskuun kokouksissaan tehneet ohjausryhmälle esityksen aloista, joilla on perusteltua tuottaa ja julkaista uutta tieteellistä tietoa kotimaisilla kielillä. Samalla on myös listattu varteenotettavimpia ehdokkaita tasolle 2.

Paneeli 14 (Terveystieteet ja muut lääketieteet) totesi, että työterveyshuollon, liikuntatieteen ja hoitotieteen aloilla asiantuntijajyleisö on kansainvälinen. Terveyspolitiikka sen sijaan on ala, jolla on perusteltua tuottaa uutta tieteellistä tietoa kotimaisilla kielillä (lehdistä mainittiin Sosiaalilääketieteen aikakauslehti).

Paneeli 16 (Taloustieteet) linjasi, ettei sen edustamilla aloilla ole perusteltua luokitaa suomen- tai ruotsinkielisiä kotimaisia julkaisukanavia tasolle 2.

Paneeli 17 (Sosiaalitieteet, media- ja viestintätieteet sekä muut yhteiskuntatieteet) linjasi, että sen edustamilla aloilla on perusteltua tuottaa uutta tieteellistä tietoa kotimaisilla kielillä. Lopputulokseen vaikuttaa ihmistieteiden paneelien puheenjohtajien yhteinen näkemys siitä, tulisiko tasolle 2 luokiteltujen suomen- ja ruotsinkielisten foorumien määrää vähentää, pitää ennallaan, tai lisätä (vahvimpia ehdokkaita ovat paneelin jo aiemmin tasolle 2 luokittamat Sosiologia ja Yhteiskuntapolitiikka, muista harkittavista mainittiin ainakin Idäntutkimus, Janus, Media ja viestintä sekä Nuorisotutkimus).

Paneeli 19 (Politiikan tutkimus, hallintotiede ja oikeustiede) linjasi, että politiikantutkimuksen, hallintotieteen ja oikeustieteen aloilla on perusteltua tuottaa ja julkaista uutta tieteellistä tietoa kotimaisilla kielillä (lehdistä nostettiin esiin Lakimies, Oikeus, Poliitiikka ja Hallinnontutkimus).

Paneeli 18 (Psykologia ja kasvatustiede) ei ole vielä vahvistanut kantaansa, mutta todennäköisesti ehdottaa, että sekä psykologiassa että kasvatustieteessä on perusteltua luokitella suomen- ja ruotsinkieliset johtavat foorumit tasolle 2.

Paneeli 20 (Filosofia ja teologia) esittää Julkaisufoorumin ohjausryhmälle, että teologia ja filosofia ovat aloja, joilla on perusteltua julkaista alkuperäistutkimusta kotimaisilla kielillä (Teologinen aikakauskirja ja Ajatus ovat tärkeimmät ehdokkaat tasolle 2).

Paneeli 21 (Kielitieteet) totesi, että suomen kielen ja suomenruotsin kielen tutkimus ovat niitä aloja, joilla on perusteltua luokitaa suomen- ja ruotsinkielisiä kotimaisia kanavia tasolle 2 (lehdistä vahvimpia ehdokkaita ovat Virittäjä, Folkmålsstudier ja Sananjalka).

Paneeli 22 (Kirjallisuus, taiteen tutkimus ja arkkitehtuuri) esittää että tasolle 2 on perusteltua luokitella suomen- ja ruotsinkielisiä julkaisufoorumeita seuraavilta aloilta: suomalainen kirjallisuus ja näytelmäkirjallisuus (lehdistä lähinnä Avain), suomalaisen kulttuurin ja taiteen tutkimus (lehdistä lähinnä Kulttuurintutkimus ja Taidehistoriallisia tutkimuksia) sekä musiikintutkimus (Musiikki tai Etnomusikologian vuosikirja). Näyttämö ja tutkimus sekä Synteesi sopivat pikemmin tasolle 1.

Paneeli 23 esittää Julkaisufoorumin ohjausryhmälle, että historia, kansatiede, etnologia ja folkloristiikka ovat niitä aloja, joilla on perusteltua luokitella johtavia suomen- ja ruotsinkielisiä julkaisufoorumeita tasolle 2 (lehdistä vahvimpina ehdokkaina pidettiin paneelin vuonna 2011 ja 2012 tasolle 2 luokittelemia lehtiä ja sarjoja: Historiallinen aikakauskirja, Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja, Historiallisia tutkimuksia, Historiallinen arkisto, Historisk Tidskrift för Finland, Elore, Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia tiede).